

УДК 338.48:339.137.2

СТРАТЕГІЯ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ДЛЯ ЗБІЛЬШЕННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ М. ЯРОСЛАВ ПІДКАРПАТСЬКОГО ВОЄВОДСТВА ПОЛЬЩІ

Ореста Бордун

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська 1, м. Львів, Україна, 79000,
E-mail: obordun@ukr.net*

Проаналізовано механізми функціонування Стратегії транскордонного співробітництва, що мала вплив на підвищення конкурентоспроможності багатьох сфер індустрії малих прикордонних міст України та Польщі. Одним з найуспішніших реалізованих проектів попередньо діючої Програми транскордонного співробітництва Польща – Білорусь – Україна на 2007 – 2013 роки є фінансування облаштування підземних трас міст Ярослав (Польща) та Ужгород (Україна) в обсязі 2 млн євро.

Оскільки праця над впровадженням проекту в Ярославі завершена в грудні 2015 року, то вже весь наступний 2016 рік спостерігаємо невпинне зростання туристичного іміджу міста серед інших транскордонних населених пунктів. З моменту відкриття нової підземної траси в Ярославі включно до 1 травня 2016 року її відвідали 23 766 осіб. Зростає кількість приїжджих туристів з інших міст та інших країн до цього невеличкого прикордонного містечка.

Цей досвід є повчальним і корисним для інших міст, які потерпають від недофінансування державними структурами України. Фонди Стратегії транскордонного співробітництва є додатковим джерелом фінансування життєво необхідних перетворень у малих містах прикордоння України.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, прикордоння, мале місто.

Постановка проблеми. Розвиток транскордонного співробітництва є пріоритетом реалізації політики сусідства ЄС. Сьогодні транскордонне співробітництво здійснюють як на міждержавному рівні, так і на рівні територіальних громад, їхніх представницьких органів, місцевих органів виконавчої влади. Таке співробітництво сприяє соціальній та економічній конвергенції прикордонних регіонів та створенню нових можливостей для їхнього розвитку, в тому числі розвитку економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин, обміну досвідом.

Формулювання цілей статті. Згідно з Державною програмою розвитку транскордонного співробітництва на 2016–2020 роки № 554 від 23 серпня 2016 р. (Київ) [1], розвиток транскордонного співробітництва визначено одним із пріоритетних завдань реалізації державної регіональної політики. Метою цієї Програми є ефективне використання внутрішніх чинників розвитку та підвищення рівня конкурентоспроможності прикордонних регіонів України шляхом активізації та розвитку транскордонного співробітництва. Ця Програма визначена одним з інструментів реалізації Стратегії транскордонного співробітництва. Метою зазначеної програми є

активізація соціально-економічного, науково-технічного, екологічного, культурного розвитку суб'єктів транскордонного співробітництва.

Виклад основного матеріалу. Джерелами фінансування проектів транскордонного співробітництва є переважно ресурси місцевих бюджетів і міжнародної технічної допомоги, зокрема програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства та партнерства на 2007–2013 роки, а також кошти державного бюджету, які призначено для співфінансування великомасштабних інфраструктурних проектів, схвалених у рамках Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2011–2015 роки.

Для функціонування Програми транскордонного співробітництва Польща–Білорусь–Україна на 2007–2013 роки створено інформаційний Портал за рахунок коштів Європейського Союзу в рамках Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства (ЄІСП).

Програма транскордонного співробітництва Польща–Білорусь–Україна на 2007–2013 роки (надалі “Програма”) в рамках ЄІСП продовжує та розширює співробітництво на прикордонних територіях трьох країн, започатковане в рамках Програми Добросусідства Польща–Білорусь–Україна INTERREG IIIA/TACIS CBC на 2004–2006 роки (Програма добросусідства).

Загальну суму коштів з ЄФРР у бюджеті Програми транскордонного співробітництва Польща–Білорусь–Україна на 2007–2013 роки розподілено між трьома пріоритетами [2]:

1. Підвищення конкурентоспроможності прикордонних територій шляхом модернізації та розвитку транскордонної інфраструктури – 21 447 930 євро;
2. Розвиток людського капіталу та інституційної транскордонної співпраці включно з безпекою на кордонах Європейського Союзу – 14 068 619 євро;
3. Технічна допомога – 2 272 321 євро.

Загальний бюджет програми: 202,9 млн євро (в тому числі 186,2 млн євро співфінансування ЄС).

Період виконання програми: з 6 листопада 2008 року (дата затвердження програми Європейською комісією) до 31 грудня 2016 року. Дата закінчення всіх контрактів – не пізніше 31 грудня 2013 року. Всі заходи з проектів запланували завершити до 31 грудня 2015 року.

Кінцева дата фінансування за контрактами, «ex-post» – оцінка програми, подання кінцевого звіту до Єврокомісії, а також останній платіж від Єврокомісії має надійти не пізніше 31 грудня 2016 року.

Фінансову підтримку надавали тільки для некомерційних заходів на прийнятній території Програми. Проекти, що здійснювалися в рамках Програми, не могли тривати понад 24 місяці, максимальний розмір фінансування сягав 1 000 000 євро. Співфінансування з коштів ЄФРР становило для проектів максимально 75 % від прийнятних коштів. Співфінансування для проектів з коштів Tacis CBC могло сягати до 90 % від загальної суми прийнятних коштів проекту. Співфінансування для проектів з коштів ЄФРР стосувалося тільки польських заявників. Програма Tacis CBC була доступною для польських, білоруських та українських бенефіціарів, а всі заходи, реалізовані у проектах Tacis CBC, запланували виконувати в Білорусі або Україні [2].

СТС у Варшаві отримав 776 заявок, значна частина з них (358 проектів, 46 %) пройшла технічну оцінку. На жаль, з причини обмеженого фінансування програми, не вдалося надати підтримку усім проектам, що рекомендували експерти. Відбірковий комітет Програми затвердив фінансування лише для 164-х проектів.

Загалом 158 проектів повністю виконали (за винятком додатково підписаних контрактів 2009 року). Значну кількість з них профінансовано з ЄФРР (139 проектів); 13 проектів реалізовано завдяки співфінансуванню Tasis CBC, 6 проектів – спільних (співфінансування з ЄФРР та Tasis CBC одночасно) [2].

Місцеві органи влади становили найбільшу групу бенефіціарів Програми. Також серед бенефіціарів Програми були центри культури, школи, управління пожежної служби, дослідницькі центри, управління державних лісових господарств та дорожні управління, недержавні організації (асоціації та фонди).

Під час перших двох наборів домінували великомасштабні проекти (модернізація інфраструктури комунікацій, захист навколишнього середовища та розвиток інфраструктури туризму), що спричинило вичерпання коштів бюджету Пріоритету 1 уже в квітні 2006 року. Третій набір спрямували виключно на «м'які» проекти (переважно у сфері культури, досліджень та розвитку підприємництва на прикордонних територіях. Під час останнього, четвертого, набору проектів можна було подавати проектні пропозиції в рамках усіх трьох пріоритетів. Зважаючи на обмеженість фінансування, прийняли рішення надати підтримку лише неінвестиційним проектам (таким як розробка стратегій розвитку, підготовка технічної документації, техніко-економічного обґрунтування та звітів з оцінки впливу на навколишнє середовище для запланованих інвестиційних проектів) [3].

Як приклад вдалого використання давньої історико-архітектурної спадщини та можливостей стратегії транскордонного співробітництва можна виокремити реалізацію спільного польсько-українського проекту «Ярбослав – Ужгород: спільна ініціатива для покращення туристичної привабливості історичних міст-побратимів», який грантував ЄБРР згідно з Програмою транскордонної співпраці «Польща Білорусь – Україна 2007–2013».

Доволі популярними атракціями міста Ярослава, які використовують у туристичній діяльності, є Підземні траси міста (табл. 1). Перша виникла завдяки рятувальним роботам, проведеним у післявоєнний період життя міста під керівництвом інженера Фелікса Залевського і функціонує вже багато років. Кожна купецька кам'яниця володіла багатоярусними підземеллями, що слугували для зберігання товарів під час ярмарків. У ХХ ст. внаслідок осадових вод, що пробираються до підвалів, а також численних аварій каналізації почали занурюватися у підземні коридори в м'якій лесовій породі, що спричинило руйнування кам'яниць і погрожувало будівельною катастрофою. Коли впали дві кам'яниці у східній частині міста, рятуванням старої частини міста зайнявся професор краківської AGH, Фелікс Залевський, використовуючи метод, застосований у забезпеченні гірничодобувної промисловості. Внаслідок рятувальних робіт багато підвалів під кам'яницями залили бетонними пломбами, що дало змогу врятувати будинки. В кам'яниці «Rydzikowej» (пл. Ринок, 14), використавши найкраще збережений тип ярославської бруківки з тротуарів, що уціліли, утворили підземну туристичну трасу: вона має 150 м і три рівні, що доходять до глибини 9 м.

Друга підземна траса в Ярославі відкрита наприкінці 2015 р. завдяки згадуваній Програмі транскордонної співпраці. Забезпеченість міста підземними ходами і сховищами – одна з найвищих у Східній Європі: оскільки місто славалося в давнину своїми ярмарками, то підземелля використовували як склади для товарів. Найновішу підземну трасу відкрили у грудні 2015 року завдяки гранту Європейського Союзу у 2 млн євро, призначеного для реставрації підземель м. Ярослава (Польща) та м. Ужгорода (Україна) та їхніх облаштувань під туристичні цілі. Ярославське підземелля вже завершило свої роботи з облаштування і поповнює міський бюджет доходами від продажу вхідних білетів, в той час як Ужгородська підземна траса ще не відкрита для огляду. За даними Центру культури і промоції міста Ярoслава, з моменту відкриття підземної траси і до 30.04.2016 р., тобто за чотири місяці діяльності, підземелля відвідало 23 766 туристів. Статистична інформація відвідування траси щойно налагоджується і на момент 7 листопада 2016 р., згідно з даними Центру культури і промоції міста Ярослава за третій квартал 2016 р., кількість відвідувачів нової підземної траси сягала загалом 3 916 осіб, в тому числі дорослих – 1 691, дітей – 2 225, організованих груп – 65 (801 особа), індивідуальних туристів – 3115. Загалом поляків – 3 666, іноземців – 250 осіб. Отже, кількість приїжджих туристів з інших міст та інших країн до цього невеличкого прикордонного містечка зростає.

Завдяки проведеним роботам у підземеллі, що простягається під містом, сьогодні на відвідувачів чекає прекрасна забава, під час якої можна: самостійно випалити глиняну посудину, відчути багатство середньовічної кухні, зустріти купців з різних сторін світу, а також попливти на човні Сяном та Віслою під звуки весел, що розсікають воду, та спів птахів.

Таблиця 1

Туристичні атракції, які приносять прямі прибутки
до бюджету міста Ярослав [4]

№ з/п	Назва атракції	Розташування	Ціна квитка
1.	Підземна туристична траса під кам'яницями площі Ринок 4,5,6	Вул. Ринок ,5	10 зл. і 6 зл. пільговий
2.	Музей-кам'яниця Орсеттіх	Вул. Ринок, 4	6/4 зл.
3.	Підземна траса туристична імені Фелікса Залевського	Вул. Ринок, 14	10/5 зл.
4	Спортивно-розважальний комплекс	Вул. Сікорського, 5	15 зл.

Ярослав багатий на архітектурні пам'ятки, старовинні церкви й костели. До ХХ ст. зберігалися городища там, де тепер монастир Домініканів та санктуарій Матері Божої. Базилика Матері Божої Неустанної Помочі – місце, пов'язане з легендою про чудесну появу 20 серпня 1381 року зображення Богородиці на польовій груші. Незабаром поблизу неї виникла дерев'яна каплиця, в якій, згідно з легендою, молилася королева Ядвіга перед битвою під Стубнем (1387). Нинішня форма святині є результатом барокової розбудови 1696–1713 рр., а також 2-ої половини ХVІІІ ст., згідно з проектами Якова Соларі, а також планами Юзефа Дегана.

Теперішній костел Божого Тіла (колишня колегіата) – найдавніший збережений храм Польщі, що раніше належав ордену єзуїтів. Будували його упродовж 1580–1564 рр. Після пожежі 1600 року відремонтований, а з 1624 року – доповнений по обидва боки каплицями; 1723 року при костелі піднято дзвіницю. Кільканадцять років пізніше прикрашено сходи статуями Томаса Гуттера.

Найважливішою святинею, передусім для католиків грецького обряду, є церква Преображення Господнього, що знаходиться на території замку Тарновських і Ярославських з XV ст. У 2-й половині XVII ст. замок перетворився в руїну, отож місце використала руська громада міста для будівництва церкви за спонсорства Вапінських (1717–1747). Перебудована протягом 1911–1912 рр. за керівництва інженера Мечислава Добрянського на тринавну у псевдовізантійському стилі; після 40-річної перерви 1987 р. повернено українським віруючим (табл. 2).

Таблиця 2

Святині міста Ярослав [4]

№ з/п	Назва святині	Адреса	Роки будівництва
1	Санктуарій Матері Божої Неустанної Помочі (монастир домініканців)	Вул. Домініканська, 25	1773
2	Колегіум Божого Тіла Санктуарій Матері Божої Королеви родин ярославських	Площа кс. Петра Скаргі, 1	1582 – 1594
3	Костел Духа Святого	Вул. Грюнвальдська	1669 – 1690
4	Костел Святого Миколая і Св.Станіслава Біскупа	Вул. Бенедиктинська, 5	1615 – 1624
5	Костел Христа Короля	Вул. 3-го Травня 49	1981
6	Костел Найсвятішої Діви Марії – Польської Королеви	Вул. 3-го Травня 12	1983
7	Костел Найсвятішої Трійці (монастир францисканців реформаторів)	Вул. Івана Павла II, 16	1716 – 1753
8	Костел Милосердя Божого	Вул. Гроттгера, 1	1985
9	Костел Св. Терези	Вул. Дольнолежайська, 65	1923
10	Монастир сс. Непорочного Зачаття Найсвятішої Діви Мрії	Вул. Глибока, 1	1873 – 1875
11	Церква греко-католицька Преображення Божого та Санктуарій Матері Божої Дверей Милосердя	Вул. Церковна, 3	1717 – 1749
12	Церква Успіння Пресвятої Богородиці*	Вул. Чеслави Пузон	XVII ст.
13	Монастир сс.Бенедектинок	За містом на горі Миколая	1611

* Мурована, не діюча сьогодні

Важливим об'єктом, що використовують у туристичній діяльності, є кам'яниця старовинного ярославського роду Орсеттіх (сьогодні функціонує як музей). У ній відтворена атмосфера життя середньовічного багатого купця графа Орсеттіха. Для популяризації екскурсій у цей музей міська влада спеціально виготовила рекламний трейлер.

Для забезпечення проживання туристів та гостей міста Ярослав працює широкий спектр готелів (табл. 3). Високоякісне обслуговування забезпечують готелі: Туркус, Ярослав, Двір Гетьмана. З ціною за добу від 63 зл. до 190 зл. за апартаменти. Також на під'їздах до міста діють мотелів: Пегас, П'яст, Полонез, передусім з боку передмістя Муніни (дорога з прикордонного пункту з Україною Бедомерж Дужи – Грушів). Економний рівень проживання забезпечують Міжшкільний туристичний комплекс, хостели та дім пілігрима «Пристань Бенедикта», де середня ціна за ніч 30 злотих з особи.

Таблиця 3

Заклади розміщення туристів міста Ярослав [5]

№ з/п	Назва закладу	Адреса	Відстань від центру м.Ярослав	Ціна з особи за ніч від...злотих
1	Готель Туркус	Вул. ген.Сікорського ,5	0,5	44
2.	Двір Гетьман	Вул. Гетьм Я.Тарнавського ,18	0,5	140
3.	Астікус	Вул. Ринок ,25	0,1	90
4.	Готель Колосеум	Вул. Крухель Пелкінські ,72	3,2	60
5	Дім пілігрима «Пристань Бенедикта»	Вул. Бенедиктинська, 5	0, 5	40
6	Молодіжний комплекс міжшкільний	Вул. Реймонта, 1	0,7	28
7	Мотель Пегас	Вул. 3-го травня, 94с	2,1	
8	Готель Ярослав	Вул. Прухніка, 65	2.1	80
9	Готель Маріос	Вул. Прухніка,7	1,2	100
10	Готель «П'яст»*	вул. Тичемпи, 268а, с.Муніна	1,7	62
11	Видна Гора	Вул. Ярославська, 90	3,3	20
12	Гостинні покої**	Вул. Клінського, 8/4	0,6	15-25

* Розташований за 5 км від міста Ярослав у селі Муніна

** Приватний дім

Гастрономічні послуги (табл. 4) надають спеціалізовані заклади, серед яких

ресторанного типу, що прив'язані безпосередньо до діяльності готелів (8), а також незалежні гастрономічні підприємства (7).

Таблиця 4

Гастрономічні заклади ресторанного типу міста Ярослав [6]

№ з/п	Назва	Розміщення
Ресторани при готелях		
1	Ресторан Туркусова	Вул. Ген.Вл.Сікорського
2	Ресторан Двору Гетьман	Вул. гетьм. Я.Тарновського
3.	Астікус ресторан	Вул. Ринок 25
4.	Стара пекарня	Вул. 3-го Травня 29
5	Ресторан «Колосеум»	Вул. Крухел Пелкінські, 72
6	Ресторан «Маріос»	Вул. Прухніка 7
7	Ресторан «П'яст»	Вул. Тучемпи, 268а, с.Муніна
8	Заїзд «Полонез»	Вул.Тучемпи, 422, с.Муніна
Ресторани		
9	Ресторан Класичний	Вул. Словацького, 4/6
10	Ресторан «У Ханга»	Вул. Городова
11	Ресторан «АДМ»	Вул. Прухніка ,65
12	Ресторан Бар Панорама	Ос. Пуласького, 21а
13	Ресторан-кав'ярня Тратторія	Вул. Каштелянська, 1
14	Ресторан Піраміда	Вул. Понятовського, 54
15	Ресторан-крендельня «Ніагара»	Вул. Кардинала Вишенського, 5, с.Шовсько

Також гастрономічні послуги подають піцерії (7), бари та кафе (5). Їхній детальний перелік подано у табл. 5.

Найкраще забезпечений Ярослав піцеріями, яких налічують сім, хоча є тут дві їдальні та кілька барів: Смакош, Книш бар та Крепс бар. Водночас спеціалізованих кафе лише два (табл. 5).

Головним суб'єктом на туристичному ринку міста Ярослав з 2002 року є Ярославське товариство екскурсоводів і туристичних супроводжувачів, яке сьогодні налічує 40 екскурсоводів по Бескидах, іншими теренами та туристичних супроводжувачів для поїздок. Водночас ці гіді та туристичні супроводжувачі працюють у ПТТК (Польському туристичному товаристві краєзнавчому) та Товаристві любителів Ярослава.

Таблиця 5

Гастрономічні заклади типу піцерія, кав'ярня, паб та бар [6]

№ з/п	Назва закладу	Тип	Адреса
1	Піцерія «Карлеоне»	Піцерія	Вул. Б. Пузон ,2
2	Кав'ярня Галерея предметів	Кафе	Вул. Опольська ,1
3	Піцерія Де Салвадоре	Піцерія	Вул. Словацького, 37
4	Black Coffee	Кафе	Вул. Любельська, 9/9
5	Піцерія Ла Коста	Піцерія	Вул. Грюнвальдська ,3
6	Тоскана піцерія	Піцерія	Вул. 3-го Травня, 3
7	Піцерія Корона	Піцерія	Ос. Пілсудського ,6
8	Алібі-Піца і паб	Піцерія і паб	Вул. Понятовського ,53
9	Їдальня у Славіка	Бар і кухня польська	Вул. Пекарська, 4
10	«Смакош»	Бар	Вул. Словацького, 28
11	Книш бар	Бар	Вул.Любельська, 5а
12	Крепс бар	Бар	Вул.Словацького, 31
13	Ярославська пірижкова	Їдальня	Вул. Сікорського ,1а
14	Форум-піца і кебаб	Піцерія	Вул. Грюнвальдська

Товариство є організатором багатьох туристичних подорожей у країні та в інші країни, пілігримок, з'їздів та інших масових подій. Діяльність його оцінюють як високопрофесійну, а оплата послуг доведена до оптимального співвідношення ціни та якості. Висока якість – це результат довготермінової діяльності у сфері туристичних послуг, організаторських напрацювань та постійного підвищення кваліфікації працівників. Окрім згаданого ПТТК, на туристичному ринку успішно функціонують з 90-х років агенції та бюро подорожей (табл. 6).

Інформаційне забезпечення туристичної сфери здійснює Центр культури і промоції міста Ярослава, що розташований у винятковому місці – самому центрі Ярослава, в Кам'янці Аттавантіх. Діюча від 2009 року установа має завданням поширювати, творити і захищати культуру, а також популяризувати культурні і туристичні події. Своєю діяльністю обіймає територію Миської гміни Ярослав, а також простори, культурно та етнічно пов'язані з нею [8].

Таблиця 6

Туристичні організації міста Ярослав [7]

№з/п	Назва	Адреса	Послуги
1	Туристичне бюро «Ярослав»	Площа Св.Михайла ,1	Красзнавчі тури і продаж турів: Itaka, Exim Tours, Oasis Tours, GTI Travel, Wygoda Travel, Comfort Club, Adriatyk, Gromada, Lekier, Almatour, Soltur, Sol-Tours, Geovita, Exploris та ін.
2	Туристичне бюро Полонез	Ринок ,20	- Виїзний туризм для індивідуальних клієнтів також груп. - Туризм в'їзний. - Квитки міжнародної автобусної, авіаційної та поромної комунікації. - Дитячі табори, табори для дітей і молоді. - Візове посередництво. - Туристична інформація, допомога в резервуванні послуг пілотів, а також туристичних провідників.
3	Вагабунга	Вул. Словацького, 34 (вокзал РКР/PKS)	Туризм виїзний та в'їзний. Квитки автобусні, авіаційні та поромні
4	Бюро подорожей «Йовіш»	Вул. Ринок ,6	Комплексна туристична і страхова пропозиція Відпочинок у країні і за кордоном знаменитих туроператорів : Itaka, Oasis, Exim Tours, Тріада, Oupen Travel, Rainbow Tours, Orbis та ін. Організація екскурсій за замовленням. Туризм для дітей і молоді - табори, дитячі табори, зелені школи, мовні курси. Послуги резервування і продажу автобусних квитків - всі лінії на цілу Європу. Авіаквитки - весь світ. Страховання WARTA - туристичні, комунікаційні, майнові
5	Центр туристичних послуг	Вул.Сенкевича, 1	Державний і зарубіжний (пропозиції знаменитих офісів подорожі : Grecos Holiday, Wezug, Sun & Fun, Альфа StarItaka, Exim Tours, Rainbow Tours, Sigma Travel, ТУІ, та ін.) туризм
6	Агенція «Белінда-тур»	Площа В'язнів Освенціма, 1	Квитки міжнародної автобусної, авіаційної та поромної комунікації. - Екскурсії, державний і зарубіжний відпочинок -весь світ. - Інтеграційні, державні і зарубіжні екскурсії - весь світ. - Дитячі табори, табори для дітей і молоді. - Туристичне і комунікаційне страхування. - Туристична інформація, допомога в резервуванні ночівлі. - Наймання автомобілів на території країни і за кордоном. - Співробітництво з багатьма відомими туроператорами

Висновки. Зійснений аналіз підвищення конкурентоспроможності туристичного потенціалу малого містечка Ярослав (Польща), завдяки Програмі транскордонного співробітництва, може бути знаковим для українського прикордоння. Адже в нашій країні найбільшими проблемами транскордонного співробітництва, як і в минулі роки, залишаються недостатні темпи соціально-економічного розвитку прикордонних областей України та нерозвинутість інструментів підтримки його реалізації.

Новим викликом став конфлікт на Сході України, до повного розв'язання якого реалізація прикордонними регіонами проектів транскордонного співробітництва є неможливою. У результаті недофінансування завдання та заходи зазначених державних програм виконано частково. Залишилися нерозв'язаними проблеми та нездійсненими заходи Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2011–2015 роки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2016–2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-%D0%BF>
2. Портал Програми транскордонного співробітництва Польща – Білорусь – Україна 2008 – 2013 рр. Історія співпраці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pl-by-ua.eu/ua,3,24>
3. Портал Програми транскордонного співробітництва Польща – Білорусь – Україна 2008 – 2013рр. Загальна інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pl-by-ua.eu/ua,3>
4. Офіційний портал Ради міста Ярослав. Туристичні об'єкти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.jaroslaw.pl/dla-turystow-zabytki>
5. Офіційний портал Ради міста. Готелі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.jaroslaw.pl/baza-noclegowa>
6. Офіційний портал Ради міста [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.jaroslaw.pl/pizzeria-kawiarnie-puby-bary>
7. Офіційний портал Ради міста. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.jaroslaw.pl/biura-turystyczne>
8. Центр культури і промоції в Ярославі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ckip.jaroslaw.pl/o-centrum>

Стаття надійшла до редколегії 06.09.2016

Прийнята до друку 20.09.2016

THE STRATEGY OF CROSS-BORDER COOPERATION FOR INCREASE OF TOURIST POTENTIAL OF YAROSLAW CITY PODKARPATIAN PROVINCE OF POLAND

Oresta Bordun

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universitetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
E-mail: obordun@ukr.net*

The functioning mechanisms of the Cross-border cooperation Strategy, that had an impact on the increase of competitiveness of many spheres of industrial small frontier cities of Ukraine and Poland, are analysed in the article. An especially successful example preliminary operating Programme Poland – Belarus – Ukraine 2007 – 2013 – the financing arrangement of the underground city routes Jaroslaw (Poland) and Uzgorod (Ukraine) in total number 2 mln euro.

As a introduction of project in Jaroslaw city was completed in December, 2015, then already all following 2016 year the tourist image of the city among other cross-border settlements significantly picked up. Since the moment of opening of new underground route in Jaroslaw to May, 1, 2016, one have been visited by 23 766 persons. The amount of arrive tourists grows from other cities and other countries to this small frontier town.

This experience is instructive and useful to other cities that are suffering from underfunding by Ukraine state structures. Funds of Strategy of the Cross-border cooperation are additional source of funding for vital reforms in Ukraine border small towns.

Key words: Cross-border cooperation, trans-border settlements, small city.